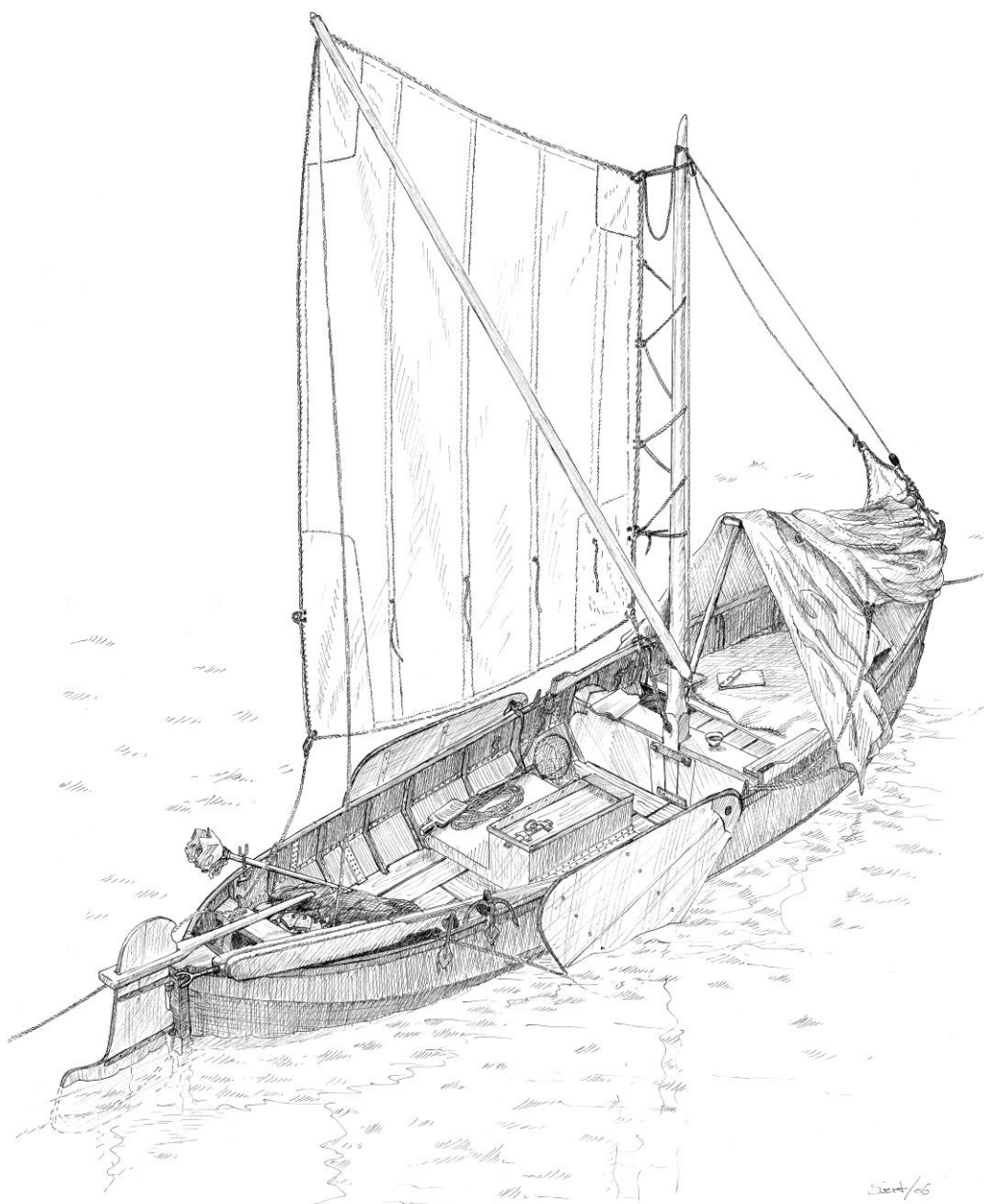

**Informatie over producten, materialen, bedrijven, artikelen enz.
ten behoeve van restauratie, onderhoud en uitrusting van de
traditionele zalmschouw**

Inleiding

Met dit boekje willen we leden en andere geïnteresseerden wegwijs maken in hoe en wat er allemaal komt kijken bij het restaureren en onderhouden van de zalmschouw. Bij een originele boot horen ook een originele uitrusting en inrichting. Met wat creativiteit is het mogelijk de boot redelijk comfortabel in te richten, zonder afbreuk te doen aan de authentieke sfeer.

Voorwoord voormalig voorzitter

Geacht VBZ lid,

Voor u treft u het vernieuwde (blauwe) boekje aan van de VBZ. Hierin vindt u veel informatie – duidelijk gerubriceerd – over de zalmschouw.

Het is de eerste update na het ontstaan van de VBZ. De mensen van het eerste uur hebben hier destijds heel veel tijd in gestopt. Als nieuw lid kreeg u dan ook het blauwe en bruine boekje. Boekjes met veel antwoorden op veel voorkomende vragen en met adressen waar men materiaal voor de zalmschouw kan vinden.

Na zoveel jaar was een update gewenst. Er werd nog geschreven in de ‘gulden tijd’. Ook is er inmiddels nog meer informatie beschikbaar. Als voorzitter van onze vereniging ben ik er trots op dat wij een commissie hebben die dit boekje nieuwe glans heeft kunnen geven. De daadkracht van de commissie geeft u en mij veel vertrouwen voor de toekomst.

De controle van de gegevens was in handen van de mensen van het eerste uur. Heel veel dank voor de vele tijd die hierin gestoken is. Ook op dit moment worden er nog steeds zalmschouwen gerestaureerd. Het aantal geklonken zalmschouwen neemt toe.

Op deze manier dragen wij als VBZ de doelstelling van een behoudsvereniging uit. Natuurlijk kunt u voor touw, klinknagels en doek terecht bij ons eigen depot (zie adres in het boekje). Tegen een hele schappelijke prijs is hier veel materiaal te koop dat nodig is voor de zalmschouw.

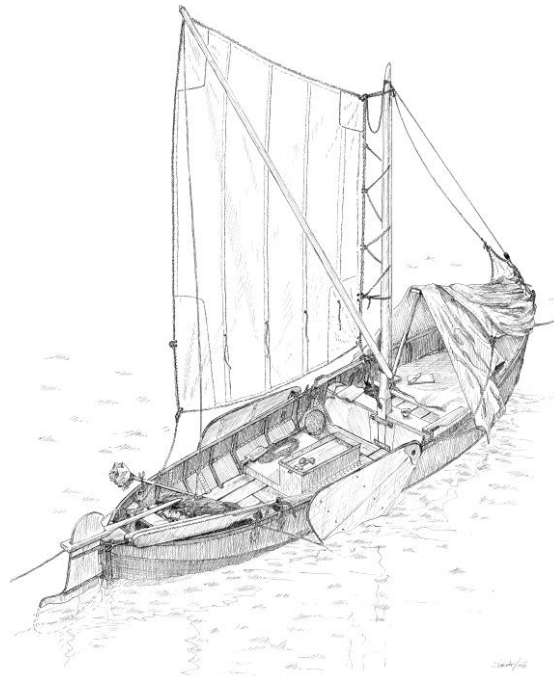
Voor de mensen die aan de restauratie van de zalmschouw moeten beginnen, is dit boekje een eerste handvat. Maar het boekje leest ook gewoon plezierig, voor bij de kachel is het heerlijk lezen en plaatjes kijken van voor ons de mooiste boot van Nederland.

Henk van der Sar

Voormalig voorzitter VBZ

HET VBZ-DEPOT

Klinknagels

Er zijn klinknagels in depot met een diameter van 7mm, in de lengte van 9mm, 10mm, 12mm, 14mm, en 20mm.

Katoendoek

Er is katoendoek in depot, voor de huik wit en bruin katoendoek nr. 8 en voor de zeilen nr. 10 & 12.

Lijkentouw

Lijkentouw voor het maken van zeilen is in depot verkrijgbaar in 10mm en 16mm.

Luikenbouten onder andere voor de zwaarden

Luikenbouten zijn verkrijgbaar met een diameter van 6,5mm x 65mm lang.

Steurkogels

Steurkogels voor aan de voorstag om de fok te laten zakken .

Voor inkoop en informatie kunt u contact opnemen met de beheerder van het VBZ-depot. Voor contactgegevens zie “De Beun” of de website van de VBZ: www.zalmschouwen.nl

Zeilen

Cursus traditioneel zeilmaken

Op de museumwerf in Vreeswijk wordt uitsluitend met natuurlijk materiaal, zoals katoen- en vlasdoek, manillatouw en hennep (zeil)garen gewerkt. Deze materialen vormen de basis voor de ambachtelijke wijze, waarop les gegeven wordt in het naaien, repareren en afwerken van zeilen, huiken enz. Met de geleerde technieken kun je ook kunststof zeilen van traditionele schepen repareren en afwerken.

Afb1

Traditionele
Zeilmakerij Woerkum

Een initiatief van het Visserijmuseum te
Woudrichem

Kerkstraat 41, 4285 BA Woudrichem.

☎ 0183 303336 (museum)

www.visserijmuseumwoudrichem.nl

De zeilen en de huik van de zalmschouw werden vroeger van natuurlijke vezels vervaardigd. (hennep of vlasdoek) Rond de eeuwwisseling kwam het katoendoek op de markt. Dit was minder sterk dan hennep maar veel goedkoper. Tegenwoordig zie je steeds vaker het zogenaamde “halfomdoek” (50% katoen - 50 % polyester). Een uitstekend middel voor het conserveren van katoen/vlaszeilen is Hydrolin, ook wel bekend als dekkledensmeer. Hydrolin maakt het katoendoek waterdicht en zorgt ervoor dat het doek elastisch blijft. Dit product is leverbaar in verschillende kleuren en te verkrijgen bij Baril Coatings, Nieuwe Donk 15, 4879 AC in Etten-Leur ☎ 076 5034520.

Huik

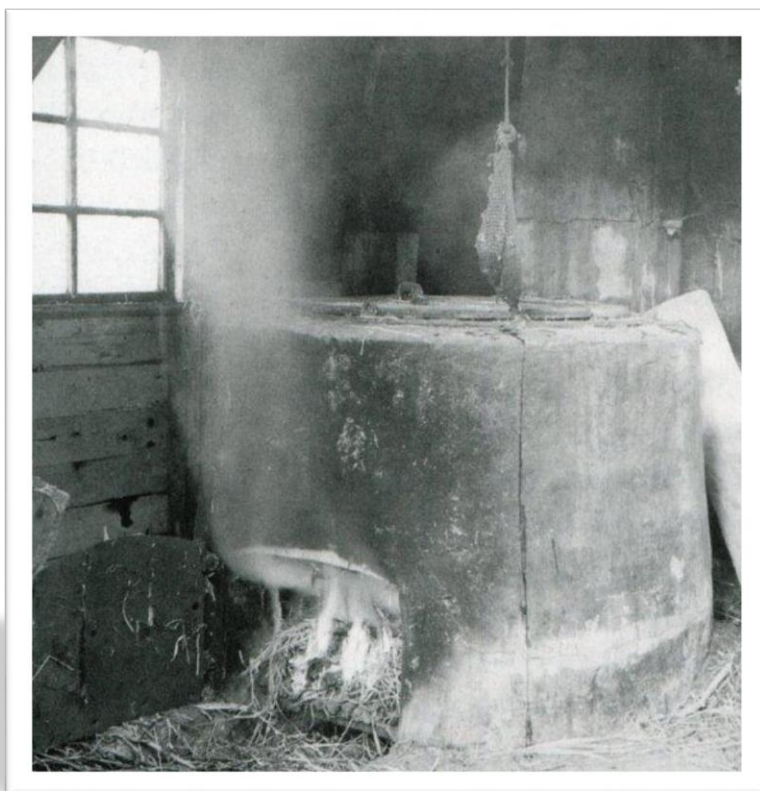
Afb2

Om te kunnen schuilen bij slechte weersomstandigheden en om te overnachten wordt er gebruik gemaakt van een huik. Het materiaal dat wordt gebruikt om de huik te vervaardigen is katoendoek. Degenen die eelt op hun vingers willen kweken, kunnen de huik evenals vroeger met de hand naaien.

Afb3

Tanen

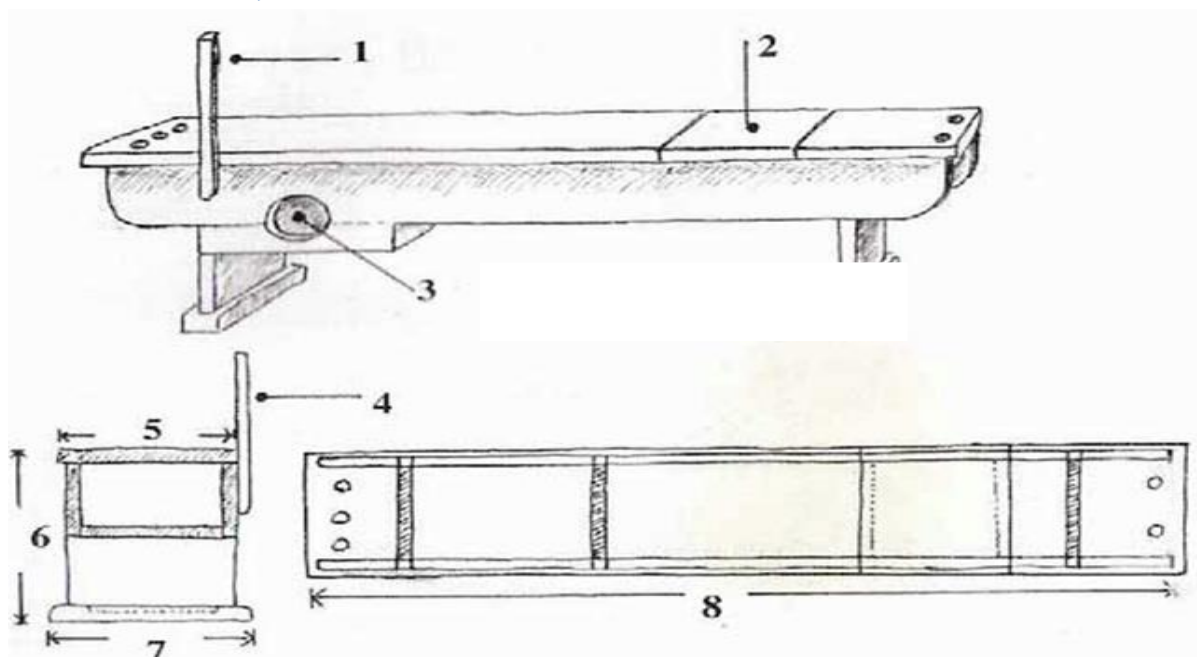
Afb4

“Wie niet goed taant, kan geen visser blijven” werd de Woudrichemse jongens voorgehouden. Om de touwen en netten te verduurzamen werd er getaand. Tijdens de eerste wereldoorlog werd er vooral met schors getaand, omdat cachou zeer moeilijk verkrijgbaar was. In Nederland werd vooral eikenschors gebruikt, maar ook wilgenbast, een bijproduct van de mandenvlechterij. De schors stond een week lang in de taanketel (treef) te trekken. Eikenschors als taanmiddel had als nadeel dat het koken veel brandstof vereiste. Om de hoeveelheid brandstof te beperken werd er gebruik gemaakt van extract uit eikenschors in plaats van schors. Het trekken verviel bij deze methode, wat een belangrijke brandstof besparing opleverde. Toen er nog schors gebruikt werd bij het tanen, was onder andere in Gorinchem de zaterdag de taandag. In 1858 werd voor het eerst cachou uit Engeland geïmporteerd. In Indië kende men cachou reeds in de 16de eeuw, maar men gebruikte het voornamelijk als geneesmiddel. Later werden met cachou doeken en netten geverfd. Cachou is een extract uit het kernhout of de bast van verschillende oosterse bomen onder andere de acacia catechu uit Achter-Indië, Borneo enz. Al deze soorten moeten in een netje of mand in de ketel

gehangen worden, anders ontstaan er op de bodem klonters. Cachou geeft de zeilen en netten een donkerbruine tint.

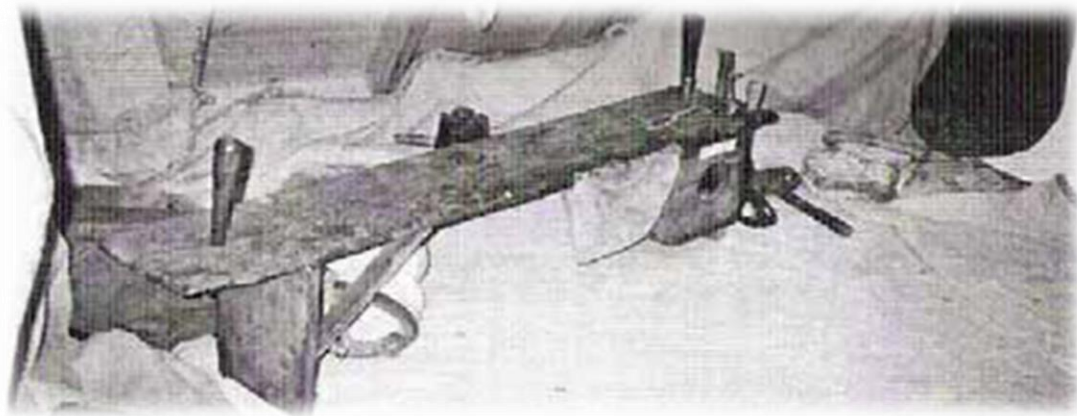
CATECHU (Frans) Cachou, (Engels) Cutch, bij ons kasjoe, sap uit een Indische acacia voor looien, tanen en verven.

Zeilmakerbankje

1. Stok (2,5 x 2,5) steekt $\pm$ 30 cm boven zitplank uit
2. Los plankje, waaronder bergruimte
3. Kastje voor zeilgaren: $\pm$ 12 cm diameter
4. Stok
5. Breedte bankje: 24 cm
6. Hoogte bankje: 41 cm
7. Voetklamp: 4 x 4 cm
8. Lengte bankje: 140 cm

Zitplank en poten zijn $\pm$ 3 cm dik. De gaten in het bankje hebben een diameter van 2 cm.

Afb5

Voor meer informatie over het maken van zeilen is er documentatie beschikbaar, geschreven door Theo Leeuwenburgh:

Het naaien, repareren en afwerken van zeilen voor traditionele schepen (deel 1)

Het berekenen, snijden en zelf maken van zeilen voor traditionele vissersschepen (deel 2)

Adressen zeildoek

Zeilmakerij Werkendam

Beatrixhaven 19

4251 NK Werkendam

☎ 0183 562911

www.zeilmakerijwerkendam.nl

Afb 6

Den Boer Sails

Ridder van Dorplaan 5a
3284 AT Zuid-Beijerland

☎ 0186 612702

www.denboersails.nl

www.zeilmakerij.com

Adres Cachou

Extract Dongen

De Zool 17
5107 RB Dongen

☎ 0162 312219

www.extractdongen.nl

IJzer & Staal

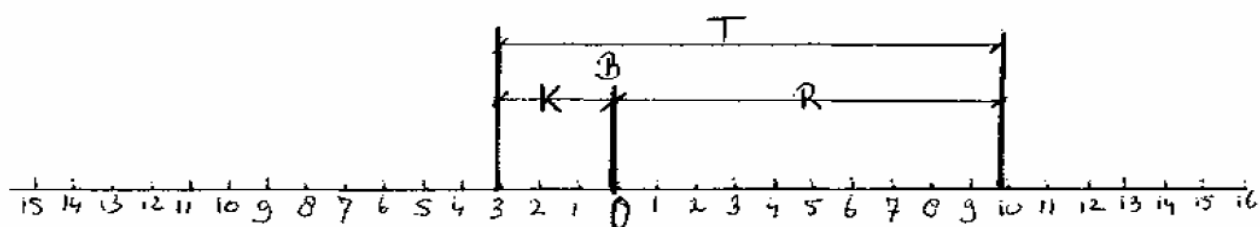
Afb7

Restauratie & onderhoud

Als je een boot gaat restaureren is het altijd de vraag hoever je gaat met het vernieuwen van bepaalde delen. Dit ligt natuurlijk ook aan de staat van de boot.

Voorbeeld: als in een bovenboord slechte stukken zitten, kun je er voor kiezen om het hele stuk te vernieuwen. Maar je kunt er ook voor kiezen om er nieuwe stukken plaat in te lassen, zodat er zoveel mogelijk van het oude materiaal bewaard blijft. Om te beginnen moet je bepalen hoe dik de plaat is waar je aan gaat repareren. Bij de meeste zalmschouwen zal dat zo rond de 3 mm. liggen, uitzonderingen daar gelaten. Als je bepaald hebt welke delen je gaat vernieuwen, kun je de slechte stukken er met een slijptol uitslijpen. Het is raadzaam om dat stuk voor stuk te doen. Dus een stuk eruit slijpen, het nieuwe stuk erin lassen en verder gaan met het volgende stuk. Op deze manier houd je het boord zo stabiel mogelijk en voorkom je dat de plaat onnodig gaat vervormen wat een hoop extra werk bespaart. Je neemt

een stuk plaat van de juiste dikte en houdt dat op het gat wat je in het boord geslepen hebt en krast met een kraspen precies de maat af die je nodig hebt om in het gat te zetten. Knip of slijp de afgetekende nieuwe plaat uit, zo dat het precies in het uitgeslepen gat past. Vervolgens hecht je dit in het gat en las je het aan één kant goed af. Hierna slijp je aan de andere kant met de slijptol de naad in tot je op de las terecht komt. Als je deze kant last, is het stuk wat je erin gezet hebt weer één geheel met de rest van het boord. Door het lassen zal het nieuwe stuk wat gaan vervormen . Dit komt door de hitte van het lassen wat vervolgens weer afkoelt en krimp veroorzaakt. Deze krimp ga je er weer uithalen door met een hamer de las weer te rekken. Dit rekken gaat als volgt: je slaat met een hamer van ± 700 gr. op de las die aan de andere kant ondersteund wordt door een blok metaal van ± 7 kg. Door dit slaan rek je de las weer en wordt het stuk dat je erin gelast hebt weer mooi strak. Nu kun je de overvloedige lasdelen aan beide zijden met de slijptol glad slijpen. Het gebeurt wel eens dat, als je een flink stuk gaan vervangen, bij het rekken zoveel rek ontstaat dat je die eruit moet branden om zo weer krimp in het materiaal te krijgen. Dit gebeurt vooral als je ergens een stuk gaat vervangen waar je maar aan drie zijden hoeft te lassen, bijvoorbeeld net onder het potdeksel op het bovenboord. De drie gelaste zijden gaan na afkoeling van de las krimpen maar zijde vier is niet bewerkt en houdt dus zijn originele maat, wat vervorming veroorzaakt. Na het rekken van de las is het soms nodig om op zijde vier met een brander wat plekken te verhitten zodat hier ook weer wat krimp komt zodat hier het ingezette stuk weer strak komt te staan. De rek en krimpeigenschappen van het metaal kunnen bijzonder goed van pas komen. Een belangrijke stelregel is, dat de krimp groter is dan de rek. Om deze eigenschap wat te verduidelijken zie je een grafiekje. De getallen zijn puur fictief.

T = Totale in- en uitzetting

B = Basis

K = Krimp

R = Rek

Nog wat belangrijke aanvullingen zijn echter wel op zijn plaats. Eerst wat over de gebruikte laselektrodes. Een veel gebruikte laselektrode is van het merk Lastec, nr. 005 2,5 mm. Deze elektrode heeft de eigenschap dat hij vervuild materiaal kan lassen (teer, verf, enz.) en ook geschikt is om het nieuwe staal aan het oude puddelijzer van de boot te lassen. Een fijne bijkomstigheid is dat je de hoogte van het aantal Ampères hierdoor zo laag mogelijk kunt houden, wat belangrijk is voor het tegengaan van het scheuren van het oude materiaal. De hamer is van het type "Engelse bankhamer". Belangrijk is dat de hamer is voorzien van een ronde kop zodat hij bij het rekken van het materiaal geen onnodige beschadigingen maakt. Het ijzeren tegenhoudblok heeft de afmeting van 80x80x160mm en weegt ± 7 kg. De brander die gebruikt wordt als er teveel rek in de plaat is ontstaan is een autogeen lasstel.

Dit artikel is afkomstig uit "De Beun" nr. 62 Tekst: Rhett Eekels.

Adressen ijzerwerk

Van Haaften Metaaltechniek

De Hoogjens 30c

4254 XW Sleeuwijk

☎ 0183 303447

www.vanhaaftenmetaal.nl

Metaal Techniek Morée

De Hoogjens 43-47

4254 XV Sleeuwijk

☎ 0183 304776

www.mtm-moree.nl

JC Straaltechniek (Straal- en Conserveerwerk)

Velzenstraat 6

4251 LJ Werkendam

☎ 0183 505475

www.cornetgroep.nl

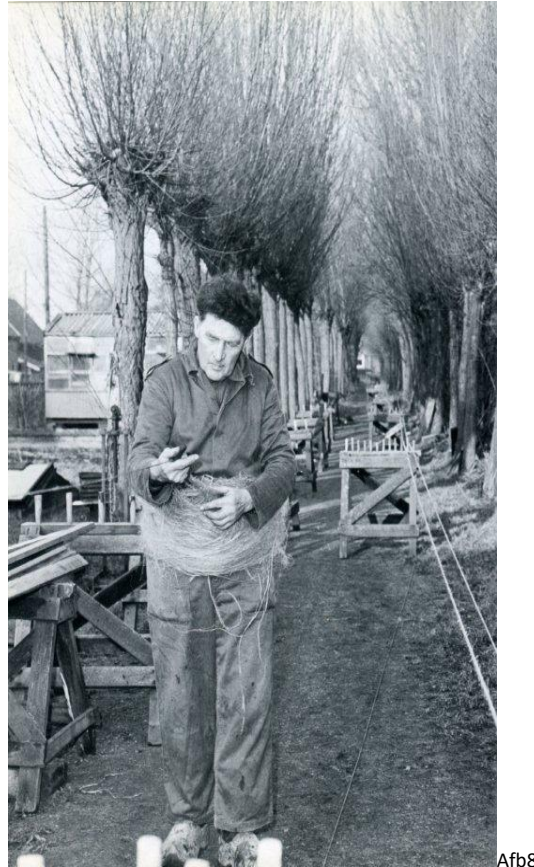
F de Rond Straal en Spuitbedrijf

Zeedijk 55

4871 NM Etten-Leur

☎ 0168 321519

Touw

Hieronder volgt een beschrijving van het beroep "touwslager" uit het "mensen bedrijf" van Jan Luiken uit het jaar 1694.

Touwslager

Door touwslagers verstaar men lieden / welke hun gestaan zoeken / door het vervaardigen van sterke / gedraaide koorden van hennip en van heide of heede. Eerst spinnen zij / door een zeker werktijg / enkelvoudige koorden verschillende dikte / draaijen naderhand deze enkelvoudige draden / koorden of strengen drie- / vier- / vijf- / zes- / zeven- / acht- / tien- / of twintigvoudig te samen / waardoor zij een meer of minder dik en sterk touw / al naar verkiezing / erlangen. Het dunste touw is het nette- en zeilgaren en het dikste het ankertouw van groote schepen / dat somtijds nagenoeg zoo veel dikte / als eene mans dij gebat. Wie alle menschelijke betrekkingen slechts vlughtig nagaat / zal ontdekken / dat er geene gevonden wordt / die geen touw gebruikt; en dat het voor de scheepvaart eene der onontbeerlijkste behoeften uitmaakt: waaruit volgt / dat de maatschappij ook al den touwslager niet mishen kan en dat hij derhalve mede op de lijst van hare nuttige leden behoort gebragt te worden.

Hennep

Lange tijd was hennep de belangrijkste grondstof voor touw, zeildoek en visnetten. Dit is een natuurlijke vezel afkomstig van de hennepplant. De eerste behandeling van hennep was het roten, een rottingsproces dat diende om de bast en vezels al enigszins los van elkaar te maken. Na het roten werd de hennep gedroogd waarna deze werd opgeslagen in de schuur. Tijdens het drogen “ritselde” men de stengels. Hierna begon het proces van braken, om de stengels te kneuzen en te breken waardoor de vezels vrij kwamen. De fijnste vezels, die van de gelling, kochten de wevers voor het vervaardigen van zeildoek. De schilhennep, afkomstig van de zaailing, werd voor zwaar touwwerk gebruikt en de bint voor fijner touw. Hennep is tegenwoordig echter al lang niet meer de belangrijkste grondstof voor touw. De reden daarvoor was onder andere de opkomst van de stoomvaart, de concurrentie vanuit het buitenland en de import van andersoortige vezels. Na een korte opleving tijdens de eerste wereldoorlog kwam het einde van de eens zo belangrijke teelt. Andere grondstoffen kwamen beschikbaar: bijvoorbeeld sisal van de agave uit Indonesië en Manilla. Dat was goedkoper en sterker dan hennep. In de 20ste eeuw werd kunststof de belangrijkste grondstof voor touw.

Voorstag

De voorstag is feitelijk een verbinding tussen de masttop en de voorsteven van de boot. De functie van de voorstag is om de fok te kunnen bevestigen en ter ondersteuning van de mast. Het materiaal waaruit de voorstag bestaat is gegalvaniseerd staaldraad. Om de voorstag aan de masttop te kunnen bevestigen wordt er een oog gesplitst. Aan de andere kant wordt ook een oog gesplitst om vervolgens het oog met touw aan de voorsteven te bevestigen. De ogen worden bezet met touw om de fok en de handen te beschermen tegen de uitsteeksels van het splitsen.

Afb9

Afb10

Adressen touwwerk

Touwfabriek Langman BV

Beurtschipper 26-28

3861 SC NIJKERK

☎ 033 2461986

www.langman.com

Touwfabriek G. van der Lee BV

Eemhavenweg 131

3089 KE Rotterdam

☎ 0348 404640

www.touwfabriekvanderlee.nl

Touwslagerij Steenbergen

Vallen

Lijkslag geslagen touw

Geteerde en gepolijste hennep

Geteerde manilla

Sinds 1900 in touw!

Veldhofstraat 10a • 7213 AL Gorssel

Tel. (0575) 49 13 37 • Fax (0575) 49 44 61

E-mail: touwslagerijsteenbergen@planet.nl

www.touwslagerij.com

Adres Staalraad

Kieboom Scheepsmaterialen (alle onderhoudsproducten)

Biesboschhaven Zuid 20

4251 NN Werkendam

☎ 0183 503300

www.kieboomwerkendam.nl

Hout

De belangrijkste houtsoort voor een zalmschouw is onder andere eiken, welke voor het roer, de zwaarden, de bolders en doftplank wordt gebruikt. Overigens wordt voor de doftplank ook wel grenen gebruikt. De houtenvloer (buikdenning of buikdelling) wordt gemaakt van ongeschaafde vuren planken evenals het bed onder de huik, maar lariks is een goed alternatief. Het kastje onder de doft werd veelal vervaardigd van grenenhout.

Het hout voor de mast was van Amerikaansgrenen maar tegenwoordig wordt vaak oregon gebruikt. Voor overige onderdelen zoals de spriet, vaarboom en pikhaak wordt meestal het hout van de spar gebruikt.

Adressen hout

De Rie Masten

Biesboschhaven Zuid 23a
4251 NN Werkendam

☎ 0183 503655

www.deriemasten.nl

Houthandel Boogaerd

Dorpstraat 88
2931 AG Krimpen a/d Lek

☎ 0180 551552

www.boogaerdthout.nl

Arnhemse Fijnhouthandel

Drie Poortenweg 12

6827 BR Arnhem

☎ 026 3648435

www.af.nl

Houtzagerij Hengeveld

Heideweg 6

3776 PX Stroe

☎ 0342 442439

www.houtzagerij-hengeveld.nl

Scheepstimmerwerf Peter Schouten

Kortenhoefsedijk 189

1241 NA Kortenhoef

☎ 035 6562932

www.peter-schouten.nl

Harpuis

Bruine teer, lijnolie en harpuit waren vroeger de belangrijkste middelen waarmee hout werd behandeld om het te beschermen tegen vocht en weersinvloeden. Harpuit is een mengsel van gekookte lijnolie, hars, siccatief en vet. Harpuit blijft lange tijd vettig, plastisch en heeft een uitstekend vochtwerend vermogen. Het is milieuvriendelijk, bevat geen vluchtige bestanddelen en laat zich gemakkelijk verwerken, eventueel in combinatie met bruine teer. Harpuit wordt vervaardigd door olie- en vernisfabriek Vliegenthart in Tiel.

Lijnolie

Lijnolie wordt gewonnen uit lijnzaad, het zaad van de vlasplant. Door het koken veranderen de moleculen, waardoor het product veel sneller droogt. Eeuwen geleden gebruikte men al molens voor de productie van olie uit zaad. In dit type molen wordt met behulp van houten tandwielen en stampende balken, mechanisch een wig in een lade geslagen, waarin twee zakken met daarin fijngemalen en verwarmd lijnzaad geplaatst worden. De ingeslagen wig veroorzaakte zo'n grote druk op de zakken dat de olie eruit stroomt. Dit wordt "olieslaan" genoemd en de installatie heet dus een "olieslagerij". Gekookte lijnolie is bij uitstek geschikt als houtverduurzamingsmiddel en als middel om ijzer tegen roest te beschermen.

Bruine teer

De ambachtelijk gestookte Stockhomerteer is een product dat wordt gebruikt om het hout te conserveren. De teer is van zeer goede kwaliteit, goed smeerbaar en bijvoorbeeld ook geschikt om touwwerk (lijkentouwen) van natuurvezels te conserveren.

Adressen onderhoud

FLIEGENTHART
volgens
origineel
Zuiderzeerecept.
In bussen van 5 liter

Het enige juiste onderhoudsmiddel
voor uw houten platbodem.
Beschermt het hout tegen inwateren.
Kan niet afbladderen.
Het wordt nog speciaal gestookt door:

VLIEGENTHART B.V.
OLIE- EN VERNISFABRIEK/OIL- & VARNISH FACTORY "WELGELEGEN"
ANNO 1839

Zuiderhavenweg 42
4004 JJ Tiel
tel. 0344-633336

Postbus 6330
4000 HH Tiel
fax 0344-631616

www.vliegenthart.nl

Touwen & Co BV

Oostzijde 300

1508 ET Zaandam

☎ 075 6350011

www.touwen.nl

De genoemde adressen voor de verschillende onderdelen zijn alleen bedoeld als voorbeeld waar je terecht kunt voor bepaalde producten.

Voor alle onderwerpen geldt dat u voor meer details terecht kunt bij:

Informatie Centrum voor Geklonken Zalmschouwen

informatie over schuiten uit

Hardinxveld, Moerdijk, Ammerstol, Beneden
Leeuwen, Heerewaarden, Sliedrecht en Geertruidenberg

Arie van der Ree en Rhett Eekels beheren het informatiecentrum. Hun doel is eigenaren te helpen aan gegevens over hun geklonken boot. Zij geven onder andere advies over het restaureren van de zalmschouw en je kunt hier terecht voor informatie over hout, zeil, huik, inventaris, smeedwerk enz. Voor contactgegevens zie "De Beun" of www.zalmschouw.nl

Boeken & documentatie met betrekking tot de zalmschouw

1	VBZ register	
2	Ronde en Platbodems	J. Lunenburg
3	Mensen vissen vogels riviervisserij	Th. van Doorn
4	De Nederlandse Noordzee visserij
in oude ansichten	J.P. van der Voort
5	Vissers van de wal	Dirk Kappelle
6	Zalm vernomen	P. Hartman
7	Biesbosch ten tijde van het getij	J. Hoek
8	Woudrichem een greep uit de historie	B. van Straten
9	Heden en verleden van zalm en zegen	W. van Wijk
10	De Nederlandse visserij rond 1900	de Groot/Schaap
11	Tussen Hollands Diep, Mark en Dintel	
12	Moerdijk in woord en beeld	Buitkamp/ Weda
13	Vissers in voor en tegenspoed	Klop
14	Nederlandse visserij 1900-1935	RIVO coll.
15	Uit het land van de grote rivieren	P. Verhagen
16	Die oude Biesbosch	P. Verhagen
17	Op de leugenbank	P. Verhagen

18 Visserij museum Woudrichem	
19 Zalm zat, volk teveel	P. Jorritsma
20 Verdwenen schepen	G.J. Schutten
21 Platbodemjachten	J.K. Gipon
22 Ronde en platbodemjachten	Huitema
23 Terminologie van de riviervissers	V. Doorn
24 De Biesbosch op de kentering	Witlox
25 De laatste riviervissers	Lobrecht/van Os
26 Het oude landschap	P. Verhagen
27 Bitterzoet	P. Verhagen
28 De strijd om het bestaan	P. Verhagen
29 WKD metamorfose van Biesbosch Dorp	Th. Westerhout
30 WKD van Biesboschvissers tot Europa- schippers	Th. Westerhout
31 Hardinxveld en de riviervisserij	D.J. de Jong e.a.
32 Rivieren, boten en vissers	P. Verhagen
33 Schokkermannen en bootjesvissers	P.J.M. Martens
34 Drijverschuiten	A.J. van der Ree/ R. Eekels/ M. Hoogmoed/ E. van Reijswoud
35 Vlouwschuiten	A.J. van der Ree/ R. Eekels
36 Visvlotten	A.J. van der Ree

37 Motorbeunschepen	A.J. van der Ree
38 Kanter	A.J. van der Ree
39 STR6	A.J. van der Ree
40 Zegenboten, Driekwarters en Fannie's	A.J. van der Ree/ R. Eekels

Illustratie en afbeeldingen

Illustratie	voorpagina	Evert van Reijswoud
Afb1	Onbekend	
Abf2	HD 16 Kees van Bennekom	
Afb3	HD 16 Kees van Bennekom	
Afb4	Taanketel P Verhagen pag. 370	
Afb5	Centrum Traditionele Zeilmakerij Museumwerf Vreeswijk	
Afb6	Centrum Traditionele Zeilmakerij Museumwerf Vreeswijk	
Afb7	Smederijmuseum Siemerink in Made	
Afb8	Afbeelding eerste handeling van het touwslaan in Lekkerkerk	
Afb9	BKH 2 Rhett Eekels	
Afb10	WM 15 Arie van der Ree	

Bronnen

Informatie Centrum voor Geklonken Zalmschouwen

De Beun

Vereniging tot
Behoud van de
Zalmschouw

Artikelen over Zeil maken

Theo

Leeuwenburgh

Informatieboekje Vereniging Botterbehoud

Theo

Leeuwenburgh

De hennepteelt

P. Verhagen

Terminologie van riviervissers in Nederland

dr. TH. H. van
Doorn

Versie 1: 1988

Versie 2: 1999

Versie 3: 2010

Versie 4: 2021